

**İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
MEZUNLARI İÇİN**

İDARİ YARGI HÂKİMLİĞİ

ÖN SINAVI

**CEZA HUKUKU
KONU ANLATIMLI**

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

**CEZA HUKUKU KONU ANLATIMLI
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ MEZUNLARI İÇİN İDARİ YARGI
HÂKİMLİĞİ ÖN SINAVI**

ISBN 978-625-6652-65-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevdir. Yayınladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

I. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Merve Toruk Birinci

Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli İdari Yargı Hâkimi Adaylarımız;

24 Ekim 2019 tarihinde yürürlüğe giren 7188 sayılı Kanun ile "İdari Yargı Hakimliği Ön Sınavı" getirilmiş ve ilk sınav uygulamasının 2024 yılında yapılmasına karar verilmiştir. İdari Yargı Hâkimliği Ön Sınavı, 24/10/2019 tarihinden sonra İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ile Siyasal Bilgiler Fakültelerine kayıt yaptıranların girmesi gereken bir sınavdır. Ayrıca 31/04/2024 tarihinden sonra ilgili fakültelerden mezun olanlar da bu sınava girmek zorundadır.

İdari Yargı Ön Sınavına, programlarında hukuk bilgisine yeterince yer veren siyasal bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında en az dört yıllık yükseköğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olanlar girebilmektedir. Sınava giren adaylara çoktan seçmeli 100 soru sorulacaktır.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Mezunları için İdari Yargı Hâkimliği Ön Sınavına Hazırlık Konu Anlatımlı yayınıımız, PEGEM Akademi Yayıncılık tarafından; alanında uzman, sınav deneyimine sahip avukat ve akademisyen yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Geniş bir literatür taraması yapılmış, İktisadi ve İdari Bilimler ile Hukuk Fakültelerindeki ders içerikleri taranmış ve sınavda çıkabilecek konular üzerine yoğunlaşarak hazırlanmıştır.

Yayınlarmızın sınavlarınızda başarı getirmesi dileklerimizle.

PEGEM Akademi Yayıncılık

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişiklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/iibfmezunlari-idariyargihakimligi-cezahuku-guncelleme.pdf>

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
-------------	-----

I. KISIM: CEZA GENEL HUKUKU

1. BÖLÜM

CEZA HUKUKUNA GİRİŞ, TEMEL İLKE VE KURALLAR

1. Ceza Hukukunun Tanımı, Amacı ve Kapsamı	3
Suç ile Haksız Fiil Ayrımı	5
Suç ile Disiplin Suçu Ayrımı	6
Suç ile Kabahatler Ayrımı	6
2. Ceza Hukukuna Hâkim Olan İlkeler	7
Kanunilik İlkesi	8
Cezada Adalet (Orantılılık) İlkesi	10
Eşitlik İlkesi (Ayrımcılık Yasağı)	11
Kanunun Bağlayıcılığı İlkesi	11
Özel Yasalarla İlişki	11
Kusursuz Ceza Olmaz İlkesi	11
Cezaların Şahsiliği İlkesi	12
İnsancılık İlkesi.....	12
İkincilik İlkesi.....	12
3. Ceza Hukuku Kurallarının Zaman Bakımından Uygulanması	13
4. Ceza Hukuku Kurallarının Kişi Bakımından Uygulanması	15
5. Ceza Hukuku Kurallarının Yer Bakımından Uygulanması	16
a. Mülklik (Ülkesellik) İlkesi	16
b. Şahsilik (Kişilik/faile göre şahsilik) İlkesi	17
c. Koruma İlkesi (Mağdura göre kişilik/şahsilik ilkesi).....	18
d. İkame Yargı İlkesi.....	19
e. Evrensellik İlkesi.....	19
f. Yer Bakımından Uygulamada Tamamlayıcı Kurallar	20
6. Suçların İadesi	21
Çıkış Sorular	26
Çözümlü Sorular	34

Cevaplı Sorular 41

2. BÖLÜM

SUÇUN UNSURLARI

1. Tipiklik (Kanunilik) Unsuru.....46

2. Hukuka Aykırılık Unsuru.....47

3. Suçun Maddi Unsurları 48

    a. Fail (aktif süje) 48

    b. Mağdur (pasif süje) 49

    c. Suçun konusu.....49

    d. Fiil (Davranış/Hareket) unsuru 50

4. Suçun Manevi Unsurları.....61

    a. Kast 61

    b. Taksir 67

    c. Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suçlar 71

Çıkmış Sorular 73

Çözümlü Sorular 80

Cevaplı Sorular 85

3. BÖLÜM

CEZAİ SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN VEYA AZALTAN NEDENLER

1. Hukuka Uygunluk Nedenleri 91

    a. Kanun Hükmünü Yerine Getirme 93

    b. Amirin Emrini Yerine Getirme 94

    c. Meşru Savunma 94

    d. Hakkın Kullanılması.....97

    e. İlgilinin Rızası.....97

2. Kusurluluğu ve Cezalandırılmayı Etkileyen Nedenler 99

    a. Zorunluluk Hâli.....100

    b. Cebir ve Şiddet, Korkutma ve Tehdit 102

    c. Haksız Tahrik.....104

    d. Hata 107

    e. Yaş Küçüklüğü 113

    f. Akıl Hastalığı.....114

g. Sağır ve Dilsizlik.....	115
h. Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma	115
1. Hukuka Aykırı Bağlayıcı Emir	116
Çıkmış Sorular	117
Çözümlü Sorular	126
Cevaplı Sorular	132

4. BÖLÜM

SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

1. Suça Teşebbüs	135
2. Suça İştirak	142
3. Suçların İçtimaı.....	152
a. Bileşik Suç (Mürekkep suç).....	155
b. Zincirleme Suç (Müteselsil suç)	156
c. Fikri İçtima	159
Çıkmış Sorular	161
Çözümlü Sorular	168
Cevaplı Sorular	175

5. BÖLÜM

YAPTIRIMLAR VE SON HÜKÜMLER

1. Ceza Hukukunda Yaptırımlar.....	179
a. Cezalar	180
b. Güvenlik Tedbirleri.....	190
2. Dava ve Cezayı Düşüren Nedenler	198
a. Sanığın veya Hükümlünün Ölümü	198
b. Af.....	199
c. Zaman Aşımı	200
d. Şikâyet.....	204
e. Ön Ödeme.....	205
f. Uzlaşma	207
Çıkmış Sorular	210
Çözümlü Sorular	219

Cevaplı Sorular 225

II. KISIM: CEZA MUHALEMESİ HUKUKU

6. BÖLÜM

CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNA GİRİŞ, TEMEL İLKE VE KURALLAR

1. Ceza Muhakemesi Hukukunun Tanımı, Amacı ve Kapsamı 231

2. Ceza Muhakemesi Hukukuna Hâkim Olan İlkeler 234

    a. Ceza muhakemesinin kamusalılığı ilkesi 234

    b. Adil (dürüst) yargılanma hakkı.....234

    c. Davasız yargılama olmaz ilkesi.....234

    d. Çelişme/çatışma (Çelişmeli muhakeme) ilkesi 235

    e. Silahlarda eşitlik ilkesi 235

    f. Maddi gerçeğin araştırılması ilkesi.....235

    g. Delil serbestliği ilkesi.....235

    h. Vicdani delil sistemi 236

    ı. Doğrudanlık (Vasıtasızlık) ilkesi 236

    i. Sözlülük (yüz yüzelik) ilkesi 236

    j. Şüpheden sanık yararlanır ilkesi (masumiyet karinesi).....236

    k. Oranlılık ilkesi.....236

    l. Hukuk devleti ilkesi 237

3. Uygulama Alanı ve Kuralları 237

4. Ceza Muhakemesi Şartları (Muhakeme Engelleri).....238

Çıkmış Sorular 243

Çözümlü Sorular 246

Cevaplı Sorular 251

7. BÖLÜM**GÖREV VE YETKİ KURALLARI İLE
CEZA MUHALEMESİ ÖZNELERİ**

1. Görev (Madde Bakımından Yetki) Kuralları	253
Görev Kurallarının Anlamı	256
2. Yetki (Yer Bakımından Yetki) Kuralları.....	257
Yetki Kurallarının Anlamı.....	260
3. Görev ve Yetki Kurallarına İstisna Teşkil Eden Durumlar	261
Yargılamanın (davanın) nakli	261
İstinabe	261
Bağlantı ve Birleştirme	261
Nisbi Muhakeme	263
4. Ceza Muhakemesi Özneleri	264
a. İddia Makamı.....	264
b. Savunma Makamı	271
c. Yargılama (Hüküm) Makamı.....	280
Çıkmış Sorular	286
Çözümlü Sorular	294
Cevaplı Sorular	302

8. BÖLÜM**KORUMA TEDBİRLERİ VE DELİL ELDE ETME YÖNTEMLERİ**

1. Koruma Tedbirleri.....	305
a. Yakalama ve Gözaltı.....	306
b. Tutuklama	312
c. Adli Kontrol	318
d. Zorla Getirme	321
e. Arama	322
f. El Koyma.....	325
g. İletişimin Tespiti, Dinlenmesi ve Kayda Alınması	334
h. Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi	338
1. Teknik Araçlarla İzleme	339
2. Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat.....	341
3. Delil Elde Etme Yöntemleri.....	344
a. Gözlem Altına Alma	344
b. Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alınması.....	345
c. Çocuğun Soy Bağının Araştırılması	348
d. Moleküler Genetik İncelemeler	348
e. Fizik Kimliğin Tespiti.....	349
f. Keşif	349
g. Yer Gösterme	350
h. Ölünün Kimliğinin Belirlenmesi, Ölü Muayenesi ve Otopsi.....	350
Çıkış Sorular	352
Çözümlü Sorular	361
Cevaplı Sorular	366

9. BÖLÜM

SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA EVRELERİNİN İŞLEYİŞİ

1. Soruşturma Evresi	368
Soruşturma Evresine Hâkim Olan Temel İlke ve Kurallar	368
Temel Soruşturma İşlemleri.....	370
2. Soruşturma Evresinin Sona Ermesi ve Kamu Davasının Açılması.....	373
a. Kamu Davasının Açılmasının Ertelemesi.....	374
b. Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararı	375
c. İddianamenin Düzenlenmesi, Kabulü veya İadesi.....	377
3. Kovuşturma Evresi	379
a. Duruşma Hazırlığı Evresi.....	379
b. Duruşma Evresi.....	381
4. Delillerin Ortaya Konması ve Değerlendirilmesi	387
a. Delilin Reddi ve Delil Yasakları.....	388
b. Tanıklık.....	389
c. Bilirkişi.....	396
d. Delillerin Tartışılması ve Değerlendirilmesinde Usul.....	399
5. Bazı Suçlara İlişkin Özel Muhakeme Usulü.....	399
a. Seri Muhakeme Usulü	400
b. Basit Yargılama	402
Çıkmış Sorular	405
Çözümlü Sorular	410
Cevaplı Sorular	416

10. BÖLÜM

HÜKÜM VE KANUN YOLLARI

1. Hüküm.....	419
2. Kanun Yolları	425
a. Olağan Kanun Yolları.....	428
b. Olağanüstü Kanun Yolları.....	439
Çıkmış Sorular	445
Çözümlü Sorular	451
Cevaplı Sorular	458
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	460

KISALTMALAR

ACK: 1632 Sayılı Askeri Ceza Kanunu

AİHM: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

AİHS: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AÖAY: Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği

AYM: Anayasa Mahkemesi

BAM: Bölge Adliye Mahkemesi

BMGİFKTY: Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik

CD: Ceza Dairesi

CGİK: 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun

CMK: 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

ÇKK: 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu

HSK: Hâkimler ve Savcılar Kurulu

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

PVSK: 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu

SİDAS: Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi

TCK: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

TK: 7201 Sayılı Tebligat Kanunu

TKK: 5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu

TMK: 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu

UCM: Uluslararası Ceza Mahkemesi

YCGK: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

YGİY: Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği

I. KISIM

CEZA GENEL HUKUKU

1. BÖLÜM

CEZA HUKUKUNA GİRİŞ TEMEL İLKE VE KURALLAR

1. CEZA HUKUKUNUN TANIMI, AMACI VE KAPSAMI

İnsan, toplumsal bir varlıktır. Toplumsal yaşam, insanlar için bir tercih; hatta tercihin de ötesinde, varlıklarının devamı için bir zorunluluk olagelmıştır. Ancak toplumsal yaşam, bir **düzene** ihtiyaç duyar. Düzeni sağlamak için de **kurallara** ihtiyaç doğmuştur. Bu nedenle insanlar zaman içinde **hukuk kurallarını** yaratmışlar, devamında bu kuralların ihlal edilebilir olduklarını görerek, kuralları **yaptırımlar** (müeyyideler) ile desteklemişlerdir. İşte en basit ifadesi ile hukukun doğuş öyküsü, aynı zamanda bir hukuk normunun basit yapısı (**kural ve yaptırım**) bu şekilde özetlenebilir.

Bugün için toplumsal düzenin vazgeçilmezi olan hukuk kurallarının ihlali ne, genel olarak "**hukuka aykırılık**" denebilir. Eğer bir hukuka aykırılık nedeniyle toplumsal yaşama ve düzene yönelik ağır tehditler, zararlar ortaya çıkıyorsa; o zaman **suçtan** ve böylesi bir hukuka aykırılık karşısında caydırıcılığı en üst düzeyde sağlamak adına **cezadan** söz edebiliriz. Nitekim ceza hukukunun diğer hukuk dallarından en belirgin farkı, kuralın ihlali (yani suça) en ağır yaptırımların (yani cezanın) öngörülmesidir.

Ceza hukuku -ya da *suç ve yaptırım hukuku*-; **adına suç denilen hukuka aykırı eylemleri ve bu eylemlere karşılık uygulanacak yaptırımları** ele alan bir hukuk disiplindir. Ceza hukukunun temel amacı, belki diğer hukuk disiplinlerinden daha belirgin ve baskın bir biçimde, **toplumsal düzeni sağlamak ve korumaktır**. Bunun yanında, şüphesiz her hukuk dalında olduğu gibi ceza hukukunun da toplumu dönüştürmek, değiştirmek gibi işlevleri de bulunur. Bu açıdan siyaset bilimi ile yakın bir ilişki içinde bulunan ceza hukuku, çağlar boyu son derece rasyonel bir yönetim enstrümanı da olagelmıştır ve bu nedenle çoğu zaman, bir ülkedeki siyasi rejimin niteliğini de belirler ve bize gösterir.

Bu nedenle ceza hukuku, devletin hukuk düzeninin asli bir parçasıdır ve **kamu hukuku** alanında yer alır.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'na (TCK) göre, **ceza hukukunun amaçlarından** şu şekilde söz edilebilir (Bkz. TCK m. 1):

- ❖ suç işlenmesini önlemek -ve böylelikle-
- ❖ kişi hak ve özgürlüklerini korumak
- ❖ kamu düzenini ve güvenliğini korumak
- ❖ hukuk devletini korumak
- ❖ kamu sağlığını ve çevreyi korumak
- ❖ toplum barışını korumak

Ceza yasasında, bu amacı gerçekleştirmek için, **ceza sorumluluğunun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin türleri** düzenlenmiştir.

Ceza normu; ister ceza yasasında, ister diğer yasalarda bulunsun, cezai nitelikteki yasa hükümlerine denir. Ceza normunun iki temel unsuru; “kural” ve “yaptırım” dır.

Suç; hukuk düzeni tarafından ceza veya güvenlik tedbiri yaptırımına bağlanmış olan yani devletin ceza tehdidi ile yasakladığı hukuka aykırı eylemdir.

Ceza; bir ceza normunu ihlal eden kişiye devlet tarafından uygulanan ve ceza hukukuna özgü yaptırımdır.

Ceza hukuku, öğretilerde öncelikle **iki ana bölüme** ayrılabilir; bunlar, “**maddi ceza hukuku**” ve “**biçimsel ceza hukuku**” şeklindedir.

